

Motion till riksdagen 2008/09:So456

av **Per Bill m.fl. (m)**

Gårdsförsäljning av egenproducerat öl

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om gårdsförsäljning av egenproducerat öl.

Motivering

På 1990-talet upphörde flera av monopolen på alkoholområdet, som import, tillverkning och partihandelsförsäljning. Detta skedde för att anpassa bland annat Sverige till EU:s inre marknad. Dock valde vi i Sverige att behålla detaljhandelsmonopolet, Systembolaget, av alkoholpolitiska skäl. Villkoret vid förhandlingarna om svenskt EU-inträde var att slå vakt om näringsfriheten för producenter. Villkoret för att Sverige skall få ha statligt detaljhandelsmonopol för alkoholdrycker är att drycker och producenter från EU inte får diskrimineras i förhållande till svenska.

Problemet är att nuvarande bestämmelser hämmar den inhemska produktionen. Svenska produkter har inte samma villkor som utländska när det gäller tillgång till den viktiga egna närmarknaden. I praktiken diskrimineras närproducerade (svenska) drycker i förhållande till drycker från övriga EU och världen.

Problem för inhemska producenter

Systembolaget skall ha ett utbud som motsvarar ett tvärsnitt av drycker från hela världen. Systembolagets sortiment är dock med nödvändighet begränsat i relation till den enormt stora totala mängden drycker som produceras världen över. Endast en bråkdel av dessa kan av naturliga skäl få plats.

Fel! Okänt namn på

Kravet på icke-diskriminering av utländska drycker medför att Systembolaget ger plats åt samma bråkdel av svenska drycker som av utländska. Systembolaget gör allt för att undvika att anklagas för diskriminering, ty då **kunde** monopolställningen ifrågasättas. Den helt övervägande delen av svenskproducerade drycker kommer således inte in i Systembolagets sortiment.

Systembolagets storskalighet innebär ett annat hinder. Monopolet skall förse hela Sverige, vilket kräver stora kvantiteter. **Även Systembolagets krav på god lönsamhet gör att man har inköpsregler som gynnar storskaliga leverantörer.** Inhemska vin- och fruktvinproducenter är i regel småskaliga och saknar ofta möjlighet att tillgodose Systembolagets stränga leveranskrav. Det gäller i synnerhet för nyetablerade företag.

Närmarknadens betydelse

I länder utan försäljningsmonopol (samt Finland) kan producenter sälja direkt till sin hemmamarknad. Det är vanligt att mindre och medelstora producenter i de traditionella vinländerna säljer större delen av sin produktion direkt till besökare. Sådan gårdsförsäljning kräver ingen distribution eller fördyrande mellanled. Den blir därmed gynnsam såväl för producent som kund och är dessutom mer miljövänlig. Lokal, småskalig och mångfacetterad produktion vore omöjlig utan försäljningsmöjligheterna.

Ölproducenter i Sverige

Trots alla problem och ofördelaktiga regler för ölproducenterna i Sverige har det vuxit upp flera spännande verksamheter runtom i Sverige. Bland dessa producenter märks:

- ? Gamla Slottskällans Bryggeri AB, beläget i Uppsala i Uppsala län, tillverkar diverse olika ölsorter.
- ? Nils Oscar Company AB, beläget i Nyköping i Södermanlands län, tillverkar både öl och sprit.

Det finska exemplet

Ett konkret exempel är Finland som likt Sverige har försäljningsmonopol på alkoholhaltiga drycker. Men där är det tillåtet för inhemska vinproducenter att bedriva gårdsförsäljning. På den egna gården kan man sälja fruktvin till besökare. **Finland har gjort ett undantag från sitt försäljningsmonopol för vin och fruktvin. Försäljning i gårdsbutik av egenproducerade drycker har, med speciella bestämmelser och begränsningar, tillåtits.**

Fel! Okänt namn på

Verksamheten har fungerat utmärkt och medfört en blomstring av den finska landsbygden. Inhemsk turism har ökat starkt och arbetstillfällena skapats. Fruktvinsnäringen har fått en stark folklig förankring.

Finlands lagstiftning kan skapa underlag för en svensk motsvarande lagstiftning. Härigenom kan problem undvikas och tid vinnas. Självklart kan det finnas specifikt svenska förhållanden som motiverar särskilda lösningar. Det hör inte minst att Sverige officiellt är ett av EU:s vinodlande länder.

Alkoholpolitiska effekter

Inga experter inom alkoholforskningen förutser några speciella negativa effekter för alkoholpolitiken. Inga sådana har heller kunnat konstateras i Finland. Det praktiska genomförandet av gårdsförsäljning kräver givetvis ett regelverk som säkerställer god kontroll, inte minst att försäljning inte sker till ungdomar. En gårdsbutiks tillstånd skall efter varning kunna dras in om missförhållanden uppdagas.

Positiva effekter av gårdsförsäljning

- ? Gårdsbutiker skapar nya jobb i både odling, framställning och handel.
- ? Landsbygden får en ny näringsgren. Gårdsbutiker bidrar därmed till en mer mångfacetterad landsbygd.
- ? Gårdsbutiker skapar en sund och livaktig landsbygdsturism.
- ? Miljön vinner på både kortare transporter och fler bär- och fruktodlingar.
- ? Avsättning för vilda bär inom landet skapas, exempelvis blåbär, lingon, hjortron.
- ? Bättre övervakning av ålders- och nykterhetskontrollen i alla butiker.

Slutsats

Producenterna borde ha rätt att få rimliga möjligheter till avsättning av sina produkter. Det skulle skapa nya arbetstillfällen och ökad avsättning för svensk odling, liksom för tillvaratagandet av svenskproducerade produkter. Det skulle även bidra till en ökad inhemsk turism. I Finland har vi noterat alla dessa positiva konsekvenser till följd av möjligheterna till gårdsförsäljning.

Stockholm den 2 oktober 2008

Per Bill (m)

Henrik von Sydow (m)

Ola Sundell (m)

Rolf K Nilsson (m)